

Warunki do opracowania dokumentacji projektowej w zakresie branży „zieleni”

na „Rozbudowę al. Unii Lubelskiej w Lublinie na odcinku od ronda Lubelskiego Lipca 80 do wjazdu do Tarasów Zamkowych wraz z przebudową obiektów mostowych na rzece Bystrzycy”

1. Dokumentacja powinna zawierać inwentaryzację rozszerzoną wszystkich drzew i krzewów znajdujących się na terenie objętym opracowaniem wraz z gospodarką drzewostanem. Poza podstawowymi informacjami, które uwzględnia się w inwentaryzacji (gatunek, obwód pnia itd.) należy podać stan zdrowotny roślin. Jeżeli drzewa, krzewy będą usuwane należy podać przyczynę (kolizja z projektowanym zagospodarowaniem, stan zdrowotny) oraz zaznaczyć czy wycinka wymaga uzyskania pozwolenia na usunięcie.

2. Proponowane rozwiązania projektowe powinny dążyć do zminimalizowania wycinki drzew i krzewów istniejących. Projekt przebudowy winien uwzględnić metody, techniki i technologie, np. podłoża strukturalne, systemy antykompresyjne, moduły kierunkujące, membrany przeciwkorzenne, nawierzchnie wodoprzepuszczalne, podwieszane chodniki, krawężniki typu mostowego, brak obrzeża itd. które pozwalają na zachowanie jak największej ilości drzew i krzewów oraz poprawę ich warunków życia.

3. Dokumentacja powinna zawierać Projekt Ochrony Zieleni (POZ) wraz ze Strefami Ochrony Drzew (SOD), w którym należy wskazać sposób zabezpieczenia drzew i krzewów na czas trwania budowy, zgodnie z zastosowaniem rozwiązań inżynierskich oraz przyrodniczych działań kompensacyjnych zgodnie z obowiązkiem wynikającym z przepisów Ustawy o ochronie przyrody, z dnia 16 kwietnia (Art. 87a.1.) oraz Ustawy prawo budowlane, dnia 7 lipca 1994 (Art. 22.1.).

Projekt Ochrony Zieleni musi zawierać:

- dokładnie i czytelnie wyrysowaną na projekcie budowlanym lokalizację zabezpieczeń - obszar strefy ochronnej,
- rysunki/schematy przedstawiające sposób wykonania wygradzenia,
- opis organizacji ruchu pojazdów ciężkich: wskazanie miejsc postojowych oraz tras (drogi tymczasowe piesze i dla sprzętu budowlanego), określenie miejsc i sposobu składowania materiałów,
- informacje o konieczności zawieszenia na przęsłach ogrodzenia zabezpieczającego zieleni tabliczek z poniższą informacją: "Strefa ochronna drzew. Nie wchodzić! Nie przesuwac ogrodzenia! Nie składować materiałów!"
- przedmiar i specyfikację zastosowanych materiałów,
- szczegółowe zestawienie zabiegów pielęgnacyjnych oraz działań mających na celu ochronę zieleni podczas realizacji robót budowlanych,
- program pielęgnacji rehabilitacyjnej w okresie roku od zakończenia robót budowlanych (w przypadku ingerencji w systemy korzeniowe drzew istniejących na etapie realizacji robót).

4. Należy przewidzieć sposoby pielęgnacji uszkodzonej zieleni jeśli podczas prowadzenia robót budowlanych dojdzie do uszkodzenia drzew.

5. W projekcie należy przewidzieć wykonanie mikoryzacji - biologicznej rewitalizacji gleby i systemów korzeniowych drzew oraz krzewów, po zakończeniu przebudowy ulicy.

6. Koncepcję i dokumentację projektową należy sporządzić tak, aby pasy zieleni dzielące różne elementy drogi były odpowiednio szerokie, i zaplanować w ich obrębie jak największą ilość drzew (w formie alei, grup) w kompozycjach z krzewami ozdobnymi i/lub innym rodzajem roślin (krzewinki, byliny, trawy, rośliny okrywowe, itp.).

7. Należy unikać projektowania wąskich pasów trawników (minimalna szerokość to 2,0m) rozdzielających różne elementy drogi, ponieważ zagospodarowanie ich zielenią jest często niemożliwe lub są one trudne w utrzymaniu a uzyskany efekt jest daleki od zamierzonego.

Trawniki narażone na rozjeżdżanie przez samochody powinny zostać zabezpieczone poprzez zastosowanie niskich barier, płotków.

8. W projekcie nasadzeń i/lub w projekcie nasadzeń rekompensacyjnych należy stosować gatunki odporne na warunki miejskie tj. zasolenie, okresową suszę, zagęszczenie gleby, zapylenie. Z uwagi krajobrazowe walory i skalę przedmiotowej ulicy sugeruję się zastosowanie rodzimych gatunków drzew o naturalnej formie i pokroju, o wysokości pnia minimum 2,2 m (ewentualnie dopuszczalne są formy kolumnowe) oraz kompozycje krzewów liściastych, iglastych, krzewinek, bylin oraz traw ozdobnych.

9. Należy szczegółowo określić sposób wykonywania prac ogrodniczych w zakresie przygotowania terenu, wykonania nasadzeń oraz pielęgnacji. Projekt powinien zawierać informacje dotyczące ilości oraz jakości zabiegów pielęgnacyjnych roślinności w okresie gwarancyjnym.

10. W dokumentacji projektowej powinny zostać określone parametry materiału roślinnego użytego do nasadzeń oraz wytyczne techniczne wykonania i odbioru robót. W załączniku podano przykładowe parametry. Przedstawione parametry nie są gotowym projektem i wymagają uzupełnienia czy też dostosowania do technicznych rozwiązań, jakie zaproponowane zostaną w koncepcji i projekcie.

11. Dokumentacja projektowa branży zieleni winna być sporządzona przez doświadczonego w projektowaniu specjalistę z branży ogrodniczej lub architekta krajobrazu z uprawnieniami inspektora nadzoru prac w terenach zieleni lub inspektora nadzoru dendrologicznego, albo sporządzony przez architekta krajobrazu i zatwierdzony przez ww. inspektorów.

12. Z uwagi na historyczne i krajobrazowe powiązania przedmiotowej ulicy, na etapie koncepcji projekt przebudowy należy poddać interdyscyplinarnym konsultacjom (Biuro Miejskiego Architekta Zieleni, Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków). Pozwoli to na uniknięcie błędów w dokumentacji projektowej z zakresu branży zieleni, ochrony widoków dalekich i panoram oraz wypracowanie koncepcji spełniającej współczesne standardy projektowania zieleni przyulicznej w obliczu coraz trudniejszych warunków klimatycznych.

Załącznik 1.

Parametry materiału roślinnego użytego do nasadzeń oraz wytyczne techniczne wykonania i odbioru robót – al. Unii Lubelskiej.

PARAMETRY MATERIAŁU ROŚLINNEGO ORAZ WYTYCZNE TECHNICZNE WYKONANIA I ODBIORU ROBÓT – al. Unii Lubelskiej

1 MATERIAŁY

1.1 Ziemia urodzajna (do zaprawiania dołków pod nasadzenia oraz wymiany)

Należy użyć ziemi urodzajnej na bazie materiałów organicznych (należy ograniczyć użycie torfu, gdyż na terenach zieleni miejskiej o ograniczonej ilości polewań ulega on łatwo przesuszeniu), dobrze przekompostowanej.

Ziemia urodzajna nie może zawierać kamieni, gruzu i innych odpadów, nie może być przerośnięta korzeniami, chwastami, zasolona lub zanieczyszczona chemicznie, wolna od szkodników i patogenów. Winna posiadać odczyn pH charakterystyczny dla danego gatunku roślin.

1.2 Paliki do drzew z poprzeczkami i formowanie misy

Posadzone drzewa form piennych należy zabezpieczyć przed złamaniem, przytwierdzając pień do palików. Poprzez palikowanie rozumie się system stabilnego zakotwiczenia w gruncie, na który składają się trzy toczone, impregnowane paliki (nie pomalowane na czarno) o obwodzie równym na całej długości minimum 15 cm, rozmieszczone równomiernie wokół drzewa, tworząc w układzie trójkąt równoboczny, połączone ze sobą poprzeczkami. W przypadku sadzenia drzew na powierzchni trawiastej u podstawy palików założyć osłonę, w celu uniknięcia uszkodzenia pni sadzonek podczas koszenia trawników. Osłonę należy wykonać z siatki rozpiętej na palikach lub z rury pcv o średnicy i wysokości dostosowanej do obwodu pnia drzewa lub siatki ochronnej przeciw gryzoniom.

Przy każdym z posadzonych drzew należy uformować misę o średnicy nie mniejszej niż 80cm, wywołując nadmiar ziemi, kamieni i innych zanieczyszczeń. Misę należy wypełnić korą mieloną drzew iglastych, wyrównać do powierzchni gruntu.

1.3 Materiał roślinny sadzeniowy

Materiał roślinny sadzeniowy winien być zgodny z Zaleceniami jakościowymi dla ozdobnego materiału roślinnego Związku Szkółkarzy Polskich. Dostarczone sadzonki powinny być właściwie oznaczone etykietami szkółkarskimi tzn. **muszą mieć etykiety, na których podana jest nazwa łacińska**, posiadać wymagane wymiary, odpowiedni pokrój i stan zaawansowania w rozwoju oraz odpowiadać standardom jakościowym. Wszystkie drzewa z danej odmiany (w tym również używane do wymiany w okresie gwarancyjnym) powinny być jednakowe.

Materiał roślinny przeznaczony do zastosowania powinien zostać przedstawiony do akceptacji. Decyzje dotyczące akceptacji lub odrzuceniu należy podjąć na podstawie zapisów poniższych wytycznych, norm szkółkarskich i ogólnie przyjętych zasadach sztuki ogrodniczej. Materiał roślinny powinien być wyrównany.

Podczas wykonywania przeglądów gwarancyjnych materiał roślinny winien odpowiadać parametrom oraz zachowywać żywotność przynajmniej na takim

samym poziomie jak w okresie sadzenia.

1.3.1 Drzewa

Dostarczone sadzonki powinny być właściwie oznaczone etykietami szkółkarskimi paskowymi dla każdego egzemplarza indywidualnie, które zawierać będą podstawowe dane identyfikujące roślinę jak: pełna nazwa łacińska, wysokość rośliny, rodzaj pojemnika, itd.

Drzewa winny być prawidłowo uformowane z zachowaniem pokroju charakterystycznego dla gatunku i odmiany oraz posiadać następujące cechy :

- korona uformowana na wysokości 2,20 m,
- obwód pnia nie mniejszy niż 16-20 cm na wysokości 100 cm,
- pąg szczytowy przewodnika powinien być wyraźnie uformowany,
- przyrost ostatniego roku powinien wyraźnie i prosto przedłużać przewodnik,
- przewodnik powinien być prosty,
- pień powinien być prosty, bez zrostów i zgrubień oraz rozgałęzień,
- system korzeniowy powinien być skupiony i prawidłowo rozwinięty,
- na korzeniach szkieletowych powinny występować liczne korzenie drobne,
- bryła korzeniowa w pojemniku, prawidłowo uformowana, przerośnięta i nieuszkodzona,
- pędy korony u drzew nie powinny być przycięte, chyba że jest to cięcie formujące, np. u form kulistych,
- pędy boczne korony drzewa powinny być równomiernie rozmieszczone

1.3.2 Krzewy

Krzewy winny być prawidłowo uformowane z zachowaniem pokroju charakterystycznego dla gatunku i odmiany oraz posiadać następujące cechy:

- min. 5 pędów o wysokości części nadziemnej minimum 1/3 wysokości typowej dla danego gatunku egzemplarza dorosłego,
- krzewy płożące – rozpiętość części nadziemnej minimum 50cm/50cm,
- pędy równomiernie rozmieszczone,
- pąki szczytowe wyraźnie uformowane,
- bryła korzeniowa w pojemnikach typu C3 – C5, C10 w zależności od wzrostu, poszczególnych gatunków, prawidłowo uformowana, przerośnięta i nieuszkodzona.

1.3.3 Trawy/ byliny/ pnącza

Trawy, byliny, pnącza winny być prawidłowo uformowane z zachowaniem pokroju charakterystycznego dla gatunku i odmiany, z prawidłowo uformowaną i przerośniętą bryłą korzeniową, w pojemnikach Co 1,5-3, wyrównane i jednolite w całej partii, wsadzone zgodnie z projektem.

Wady niedopuszczalne dla materiału roślinnego:

- uszkodzenia mechaniczne
- odrosty podkładki poniżej miejsca szczepienia,
- ślady żerowania szkodników,
- oznaki chorobowe,
- zwiędnięcie i pomarszczenie kory na korzeniach i częściach nadziemnych,
- martwice i pęknięcia kory,
- uszkodzenie pąka szczytowego przewodnika,
- dwupędowe korony drzew formy piennej,

- uszkodzenie lub przesuszenie bryły korzeniowej,

1.4 Hydrożel

Przy sadzeniu roślin należy zastosować hydrożel - jeden z rodzajów dostępnych na rynku zgodnie z zaleceniem na opakowaniu. Nie należy stosować większej ilości niż zaleca producent. Hydrożel należy wymieszać z podłożem urodzajnym do zaprawiania dołków, na takiej głębokości na której znajdować się będzie system korzeniowy rośliny.

1.5 Kora

Do ściółkowania należy użyć kory przekompostowanej roślin iglastych (średnia). Warstwę minimum 5 cm rozścielić na powierzchniach rabat wyłożonych matą lub wypełnić nią uformowaną wokół rośliny misę.

1.6 Mata

Mata wykonana z agrowłókniny, w kolorze czarnym lub brązowy, matowa, gramatura min. 120-150 g., mocowana szpilkami w ilości zapewniającej stabilne przymocowanie do podłoża, szczelnie zakrywająca podłoże. Uwaga! Otwory pod rośliny należy wykonać ze szczególną starannością. Zewnętrzne krawędzie należy zabezpieczyć tak aby nie strzępiły się i nie odstawały od powierzchni rabaty.

1.7 Obrzeże trawnikowe/rabatowe

Obrzeża plastikowe, stabilne i sztywne, w kolorze czarnym o wys. 45 -50 mm, mocowane plastikowymi gwoździami w odległościach od 20 cm do 30 cm.

2 WYKONANIE ROBÓT

2.1 Wymagania dotyczące wytyczenia i przygotowania rabat.

Z całej powierzchni rabat należy usunąć i wywieźć darń. Prace mogą być wykonane ręcznie - przekopanie lub za pomocą np. glebogryzarki. W przypadku miejsc niezagospodarowanych usunąć wraz z korzeniami i wywieźć chwasty, następnie poddać kultywacji. **Nie dopuszcza się kultywacji przed usunięciem darni czy chwastów. Z powierzchni rabaty należy usunąć wszelkie zanieczyszczenia typu gruz, kamienie a następnie przed rozłożeniem agrowłókniny powierzchnię wyrównać.**

2.2 Wymagania dotyczące ułożenia obrzeży trawnikowych/rabatowych

Obrzeże należy dokładnie połączyć i ułożyć według zaleceń producenta, dbając o prawidłowe wyprofilowanie łuków, zgodnie z kształtem rabat wykonanych na podstawie projektów. Obrzeża należy przytwierdzić do podłoża za pomocą plastikowych gwoździ, rozmieszczonych co 20-30 cm.

2.3 Wymagania dotyczące rozłożenia agrowłókniny

Agrowłókninę należy rozłożyć na całej powierzchni rabaty, zgodnie z kształtem określonym w projekcie. Dopasowanie maty do terenu i jej przymocowanie szpilkami winno być wykonane starannie i solidnie tak, aby nie powstawały wolne przestrzenie pomiędzy poszczególnymi płacami (jeżeli jest konieczność połączenia kilku fragmentów). Brzegi agrowłókniny należy zabezpieczyć tak, aby nie strzępiły się i nie odstawały od powierzchni rabaty.

2.4 Wymagania dotyczące rozłożenia warstwy kory

Po posadzeniu roślin i rozłożeniu maty, rabaty oraz misy należy wyściółkować warstwą kory min. 5 cm.

2.5 Wymagania dotyczące sadzenia drzew i krzewów, traw, bylin, krzewinek

- drzewa i krzewy należy sadzić w doły o 50 % większe niż bryła korzeniowa, zaprawiane w pełnej objętości ziemią urodzajną, z zastosowaniem hydrożelu oraz uformowaniem misek przy drzewach (średnica 80 cm) bądź całych rabat w przypadku krzewów. Drzewa należy opalikować 3 toczonymi i okorowanymi na całej długości palikami, drzewa formy piennej należy przywiązać do palików tuż pod koroną, wysokość palików po wbiciu w ziemię musi być równa wysokości pnia drzewa,
- u podstawy palików założyć osłonę (np. siatka, taśma o szer. min. 20 cm, bądź specjalną osłonę pnia dostępną na rynku), w celu uniknięcia uszkodzenia pni sadzonek podczas koszenia trawników,
- drzewa iglaste należy zabezpieczyć siatką rozpiętą na 4 palikach.
- roślina w miejscu sadzenia powinna znaleźć się do 5 cm głębiej niż rosła w szkółce,
- korzenie złamane i uszkodzone należy przed sadzeniem przyciąć,
- korzenie roślin zasypywać sybką ziemią, a następnie prawidłowo ubić,
- uformować misę a w przypadku sadzenia roślin w rabatach wyraźnie okopać brzegi rabat nadając kształt zgodnie z projektem,
- obficie podlać
- wyściółkować korą mieloną drzew iglastych warstwą min. 5 cm.

2.6 Wymagania dotyczące założenia trawnika z siewu

Przed przystąpieniem do prac teren należy oczyścić z zanieczyszczeń oraz odchwąścić, poprzez usunięcie darni z korzeniami z całej powierzchni, następnie dowieść ziemi urodzajnej i poddać kultywacji na głębokość 15-30 cm (za pomocą glebogryzarki ręcznej). Wyrównać i rozrzucić nawozy mineralne (dostosowane do gatunku wysiewanej mieszanki traw). Mieszanke traw należy wysiać ręcznie w ilości 2,5-3,5 g/m² powierzchni. Po wysiewie lekko przemieszać z górną warstwą podłoża i zwałować.

2.7 Wymagania dotyczące wymiany oraz rozłożenia warstwy ziemi urodzajnej

Z powierzchni przeznaczonej pod rabaty należy ściągnąć starannie darń i wybrać ziemię na określoną w projekcie głębokość. Teren należy poddać kultywacji (np. za

pomocą glebogryzarki ręcznej) następnie uzupełnić ziemią urodzajną ogrodniczą (grubość warstwy określona w projekcie), przeznaczoną dla gatunków zaplanowanych do nasadzeń na rabacie, wymieszać z gruntem rodzimym. Powierzchnię rabaty wyrównać, przygotować pod nasadzenia według sztuki ogrodniczej. Następnie wykonać pozostałe prace.

Wymiana gleby – proces obejmuje:

- ściągnięcie darni, usunięcie chwastów (części nadziemne i podziemne), kamieni, gruzu itp. na określoną w projekcie głębokość),
- załadunek, wywiezienie i utylizacja ziemi,
- przywiezienie, rozładunek i zastosowanie na rabacie.

3 KONTROLA JAKOŚCI ROBÓT

3.1 Drzewa, krzewy, trawy, byliny, pnącza

Kontrola robót w zakresie sadzenia i pielęgnacji roślin polega na sprawdzaniu:

- prawidłowego usunięcia darni i przygotowania miejsca do sadzenia,
- prawidłowego wytyczenia kształtu rabat i ułożenia obrzeży,
- wielkości dołków pod rośliny ze szczególnym uwzględnieniem drzew,
- zaprawienia dołków ziemią urodzajną z zastosowaniem hydrożelu,
- formowania mis o wskazanej wielkości, bądź całych rabat, wypełnienie korowiną i podlanie odpowiednią ilością wody,
- zgodności realizacji obsadzenia z zamówieniem w zakresie miejsc sadzenia, gatunków i odmian,
- materiału roślinnego w zakresie wymagań jakościowych systemu korzeniowego, pokroju i wieku,
- prawidłowości osadzenia pali drewnianych przy drzewach formy piennej oraz przymocowania do nich drzew, zamocowaniu osłonek,
- prawidłowej wymiany ziemi urodzajnej we wskazanych miejscach,
- prawidłowego położenia maty oraz rozłożenia warstw kory i żwiru,
- odpowiednich terminów sadzenia,
- wymiany chorych, uszkodzonych, suchych i zdeformowanych roślin okresie gwarancyjnym,
- pielenia, podlewania roślin oraz uzupełniania kory w okresie gwarancyjnym,
- zachowania nasadzonych roślin w okresie gwarancyjnym.

3.2 Trawnik

Kontrola robót w zakresie zakładania i pielęgnacji trawnika polega na sprawdzaniu:

- prawidłowego usunięcia darni i przygotowania miejsca do wysiewu w tym sprawdzenie stopnia oczyszczenia terenu z pozostałości budowlanych, gruzu i śmieci,
- stopnia skielkowania, prawidłowej gęstości trawy (stopień zadarnienia – trawniki bez tzw. łysin),
- obecności chwastów,
- pielenia i podlewania szczególnie w okresie kielkowania,
- wykonania wsiewek,
- pielenia, podlewania w okresie gwarancyjnym.

4 PIELĘGNACJA NASADZEŃ ROŚLINNYCH

4.1 Drzewa i krzewy

Pielęgnację nasadzeń roślinnych należy realizować poprzez:

- bieżące odchwaszczanie terenu wokół roślin (minimum 2 razy w miesiącu przez cały okres wegetacji) mający na celu zachowanie prawidłowego wzrostu roślin wraz ze spulchnieniem ziemi wokół rośliny. Pielęgnacja roślin winna być prowadzona tak, aby rośliny utrzymywały swój atrakcyjny wygląd przez cały okres wegetacyjny,
- podlewanie powinno odbywać się w miarę potrzeb, utrzymując optymalną wilgotność podłoża przez okres wegetacyjny, nie dopuszczając do nadmiernego przesuszenia roślin. Podlewanie należy zintensyfikować w okresie występowania suszy i wysokich temperatur i wykonywać w godzinach porannych i/lub wieczornych
- nawożenie roślin należy przeprowadzać nawozami odpowiednimi dla danego gatunku i odmiany,
- oprysk roślin stosować w przypadku stwierdzenia wystąpienia chorób lub szkodników. Stosowanie środków chemicznych powinno odbywać się zgodnie Ustawą o środkach ochrony roślin z dnia 8 marca 2013 roku (Dz. u. 2018.1310 t.j.). Przed zastosowaniem preparatu należy sprawdzić z etykietą czy może on zostać wykorzystany na terenach zieleni publicznej,
- zabezpieczenie roślin w okresie zimowym – w miarę potrzeby. W zależności od gatunku należy wybrać metodę,
- uzupełnianie kory pod krzewami – w miarę potrzeby,
- cięcia pielęgnacyjne, sanitarne i korygujące – usunięcie pędów martwych, chorych, połamanych i ocierających się między sobą wraz z wywozem biomasy,
- bieżące usuwanie zanieczyszczeń bytowych np. papiery, szkło,
- wymiana uszkodzonych palików, więzadeł oraz siatki,
- usuwanie odrostów u drzew,
- pielęgnacja misy wokół drzew- usuwanie chwastów, uzupełnianie korą- na bieżąco,
- zabezpieczenie krzewów przed zasoleniem,
- wymiana krzewów uschniętych, przemarzniętych, zniszczonych na skutek zasolenia.

4.2 Pielęgnacja trawnika

Pielęgnację trawników należy realizować poprzez:

- podlewanie, utrzymywanie stałej wilgotności murawy, poprzez systematyczne podlewanie. Zabieg ten ma zapobiec wysychaniu i zamieraniu trawnika,
- nawożenie, nawozami mineralnymi. Nawożenie wykonać zgodnie z zaleceniami producenta. Należy zastosować nawozy o spowolnionym działaniu, przeciętnej zawartości azotu (5-15%) i wysokiej zawartości magnezu i żelaza,
- koszenie wraz z wygrabianiem i wywozem biomasy, przed przystąpieniem do koszenia należy usunąć zanieczyszczenia (papiery, szkło) oraz rozgrabić kretowiska w razie ich występowania. Zamiatanie alejek i chodnika ze ściętej trawy natychmiast po wykoszeniu. Wywóz biomasy winien odbywać się w dniu wykonywanych prac,
- wygrabianie liści z trawników, obejmuje jesienne i wiosenne grabienie liści i pozostałych zanieczyszczeń wraz z wywozem biomasy. Grabienie winno również obejmować usunięcie biomasy (liście, gałęzie itp.). Jesienne grabienie liści polega na systematycznym, w razie potrzeby codziennym, grabieniu liści w okresie od IX-XI, które skutkować będzie brakiem zalegającej warstwy liści na trawnikach. Wywóz wygrabionych liści i zanieczyszczeń winien odbywać się sukcesywnie.